

УДК 316.77:81'27
DOI <https://doi.org/10.26661/2414-9594-2020-1-2-7>

ПРОБЛЕМА ЛІНГВІСТИЧНОЇ ІНТЕРФЕРЕНЦІЇ В МІЖКУЛЬТУРНІЙ КОМУНІКАЦІЇ

Стрижак О. О.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри туризму*

*Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
пр. Науки, 9А, Харків, Україна
orcid.org/0000-0002-9367-9061
ssssellennnn@gmail.com*

Ключові слова:

*інтерференція, лінгвістична
інтерференція, білінгвізм,
міжкультурна мовна
комунікація, мовна система.*

Сучасні інтеграційні процеси сприяють не лише формуванню єдиного цифрового простору, але й посилюють необхідність спілкування іноземними мовами громадянам різних країн. Кількість людей, які вільно володіють двома і більше мовами, зростає. На теперішній час понад половина громадян ЄС може вільно спілкуватися більш ніж однією іноземною мовою. Тому в останні роки підвищується науковий інтерес до вирішення об'єктивних проблем, які виникають у процесі вивчення іноземних мов, до яких належить і проблема лінгвістичної інтерференції. Мета дослідження – визначення змісту та основних властивостей поняття «лінгвістична інтерференція», з'ясування особливостей її прояву в умовах підвищення ступеня білінгвальності мовного середовища.

Автором розглянуто проблеми, які виникають у мові білінгвів у процесі міжкультурної комунікації внаслідок взаємодії та взаємопроникнення різних мовних систем; на основі узагальнення та аналізу наукових підходів розкрито зміст та виділено основні властивості поняття «лінгвістична інтерференція». Найчастіше під інтерференцією розуміють перенесення норм рідної мови на іноземну в процесі її вивчення. За визначенням інших науковців, інтерференція виражається у відхиленні від норм мов, що взаємодіють, включаючи злиття, змішування, контактування, взаємовплив та ін. Таке перенесення норм однієї мови на іншу може відбуватися усно, в процесі мовлення, перекладу, письма тощо.

Обґрунтовано, що проблема виникнення інтерференції має не лише лінгвістичну основу, але й психологічну, оскільки мовна комунікація становить не тільки обмін мовними структурами, але й психологічне сприйняття мовленнєвих структур у свідомості. У цьому контексті з'ясовано особливості прояву лінгвістичної інтерференції в умовах підвищення ступеня білінгвальності мовного середовища. Також автором визначено види лінгвістичної інтерференції та окреслено основні причини, які її викликають.

Крім того, важливого значення набувають культурні аспекти комунікації, коли розуміння мовних одиниць може по-різному інтерпретуватися від культурного контексту. Визначено, що, з одного боку, інтерференція призводить до порушення мовних норм за рахунок змішування подібних мовних одиниць, з іншого – виступає певним чинником розвитку мови.

THE LINGUISTIC INTERFERENCE PROBLEM IN CROSS-CULTURAL COMMUNICATION

Stryzhak O. O.

*PhD (Economics), Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Tourism
Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics
Nauky ave., 9A, Kharkiv, Ukraine
orcid.org/0000-0002-9367-9061
ssssellennnn@gmail.com*

Key words: *interference, linguistic interference, bilingualism, cross-cultural language communication, language system.*

Modern integration processes contribute to the formation a digital space and reinforce the necessity for communication between citizens of different countries in foreign languages. The number of people who are speaking more than one foreign language is growing. Currently, more than half of EU citizens are free to communicate in at least one foreign language. Therefore, in recent years, scientists have increased attention to solving objective problems related to the study of foreign languages, including the problem of linguistic interference.

The purpose of the study is to determine the content and basic properties of "linguistic interference", to elucidate the features of its manifestation in increasing the level of bilingualism in the language environment.

The author has considered the problems that arise in cross-cultural communication in the language of bilinguals as a result of the interaction and interpenetration of different language systems, disclosed the contents and the basic properties of the linguistic interference concept based on generalization and analysis of scientific approaches.

Generally, the interference means the transfer of native language norms to another in the process of learning it. By other scientists' definition, interference is a deviation from interacting languages norms including merging, mixing, contact, mutual influence, etc. Such a transfer of the one language norms to another can be done orally, in the process of speech, during translation, writing, etc.

The interference occurrence problem has not only a linguistic basis, but also a psychological one, as linguistic communication is not only the exchange of speech structures, but also the psychological perception of speech patterns in mind. In this context, the features of manifestation of linguistic interference features in language environment bilingualism level conditions increasing have been clarified. The author also identified the linguistic interference types and the main reasons that cause it.

In addition, cultural aspects of communication become important when the linguistic units understanding can be interpreted differently from the cultural context. It is determined that, on the one hand, interference leads to a linguistic norms violation due by mixing similar language units, and on the other hand, it acts as a specific factor in the development of speech.

Актуальність дослідження. Курс на інтеграцію в європейське співтовариство, який в останні роки втілює у життя Україна, висуває оновлені вимоги до фахівців щодо вмінь вести діалог із закордонними партнерами. Збільшення міжнародних контактів, як у сфері бізнесу, так і в інших областях міжкультурної комунікації, зумовлює необхідність не тільки у простому спілкуванні, але й в реалізації навичок усного та письмового мовлення у професійній сфері. При цьому ефек-

тивність практичної реалізації здобутих під час навчання мовленнєвих вмінь певною мірою залежить від можливостей партнерів щодо ідентифікації комунікативних інтенцій. Труднощі розуміння мовленнєвих формул іноземної мови та усвідомлення їх сенсу пов'язане з явищем, яке в лінгвістиці отримало назву «інтерференція».

У загальному розумінні інтерференція становить собою зміни в структурі мовної системи однієї мови під впливом іншої, які виникають у

результаті взаємодії двох словесних систем та їхніх елементів. Етимологія цього поняття бере початок від фізики, де під інтерференцією (від лат. *inter* – між, взаємно + *ferens, ferentis* – несе, переносить) розуміють взаємне посилення або ослаблення хвиль (звукових, світлових, теплових тощо) при їх накладанні одна на іншу [1, с. 260]. Пізніше термін був запозичений в інші науки, зокрема у психологію, лінгвістику, психолінгвістику, методику викладання іноземної мови тощо.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У лінгвістиці поняття інтерференції зазвичай використовують для визначення змін, які виникають у мові білінгвів у результаті взаємодії та взаємопроникнення різних мовних систем. Проблема вивчення мовної інтерференції присвячено праці таких зарубіжних та вітчизняних вчених, як У. Вайнрайх, Е. Хауген, В.В. Алімов, В.А. Виноградов, Є.М. Верещагін, В.Г. Костомаров, В.Ю. Розенцвейг, Л.В. Щерба, В.В. Клімов, А.Є. Карлинський, М.М. Михайлов, Н.Б. Мечковська, С.Г. Тер-Мінасова, В.Н. Комісаров, В.М. Ярцева та ін. Варто зазначити, що серед вчених немає одностайної думки щодо ролі інтерференції в процесі вивчення мови – більшість вважає її негативним явищем, що порушує мовні норми у мовленні, інші зазначають наявність і позитивного впливу, який сприяє збагаченню та оновленню мови.

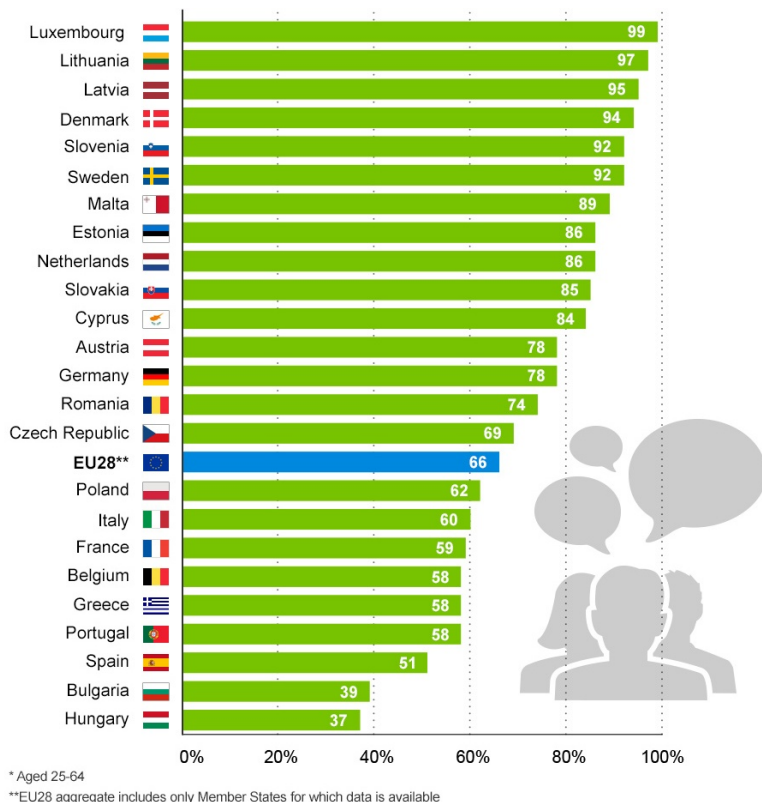

Рис. 1. Питома вага білінгвів у країнах ЄС [2]

Інтеграційні процеси, які нині відбуваються в глобальному світі, сприяють не лише формуванню єдиного цифрового простору, але й підвищують значення опанування іноземних мов громадянами різних країн. Відповідно, актуалізуються питання удосконалення методик викладання іноземної мови в напрямі подолання труднощів, які виникають у процесі вивчення другої мови, зокрема, лінгвістичної інтерференції.

Мета дослідження – визначення змісту та основних властивостей поняття «лінгвістична інтерференція», з'ясування особливостей її прояву в умовах підвищення ступеня білінгвальності мовного середовища.

Результати дослідження. Об'єктивною тенденцією глобалізації суспільства та інтернаціоналізації економічних відносин є відповідне зростання кількості людей, які вільно володіють більш ніж однією іноземною мовою. Кількість білінгвів у країнах Європейського Союзу нині вже перевищує 50% (рис. 1).

Примітним є той факт, що кількість білінгвів зворотно пропорційна розміру країни: чим менше країна за територією, тим більше її мешканців можуть вільно спілкуватися різними мовами. Це пояснюється тим, що в невеликих країнах обмежені можливості для самореалізації їх громадян у сфері навчання та подальшого працевлаштування, що зумовлено невеликою кількістю вищих навчальних закладів, організацій, підприємств тощо. Крім того, в умовах глобалізації суспільних відносин підвищуються вимоги роботодавців до претендентів на вакантні посади з кваліфікаційних навичок щодо досконалого володіння іноземною мовою.

Згідно із результатами досліджень, представлених Євробарометром (рис. 2), більше половини громадян ЄС можуть вільно спілкуватися як мінімум однією іноземною мовою.

Як видно з рис. 2, понад половина європейців (54%) можуть вести діалог хоча б однією іноземною мовою, чверть (25%) говорять принаймні ще двома мовами, окрім рідної, а одна десята (10%) розмовляє щонайменше трьома. Трохи менше половини європейців (46%) не вміють добре висловлювати думки жодною іноземною мовою.

До групи громадян, які володіють принаймні двома іноземними мовами, належать: молодші люди,

зокрема 15–24-річні (37%), порівняно зі старшими людьми, особливо серед людей віком 55+ (17%); ті, хто ще навчається (45%), порівняно з пенсіонерами (16%); ті, хто закінчив навчання у віці 20 і більше років (42%), порівняно з тими, хто закінчив його у 15 або менше (6%); ті, хто обіймає управлінські посади (38%), особливо порівняно з домогосподарками (15%), працівниками, що використовують ручну працю, та безробітними (22%); люди, які користуються Інтернетом щодня (35%), порівняно з тими, хто ніколи не користується ним (7%); ті, хто позиціонує себе високо на соціальних позиціях (35%), порівняно з тими, хто позиціонує себе низько (17%) [3].

Отже, віковий розподіл респондентів стосовно визначення їх можливостей спілкування іноземними мовами дає підстави для висновку про те, що з часом кількість білінгвів буде збільшуватися, оскільки сучасна молодь більш мотивована на вивчення іноземних мов. Саме тому в останні роки підвищується науковий інтерес до вирішення об'єктивних проблем, які виникають у процесі опанування не рідної мови, до яких, у тому числі, належить і проблема лінгвістичної інтерференції. Складність та багатоаспектність цього явища зумовлює наявність принципово різних позицій із приводу визначення її суті та змісту. У зв'язку з цим нами узагальнено наукові підходи щодо трактування поняття «інтерференція» та виділено її ключові властивості (табл. 1).

За результатами аналізу визначень, наведених у табл. 1, можна зробити такі висновки. Найчастіше під інтерференцією розуміють перенесення норм рідної мови на іноземну в процесі її вивчення. За визначенням інших науковців, інтерференція виражається у відхиленні від норм мов, що взаємодіють, включаючи злиття, змішування, контактування, взаємовплив та ін. Таке перенесення норм однієї мови на іншу може відбуватися усно, в процесі мовлення, перекладу, письма тощо. Крім того, інтерференція є невід'ємною складовою частиною процесу опанування мовою та пов'язана не лише з необхідністю запам'ятовування мовних одиниць та правил, але й із психологічним сприйняттям мовної системи іноземної мови.

Отже, з одного боку, інтерференція призводить до порушення мовних норм за рахунок змішування подібних мовних одиниць, з іншого – виступає певним чинником розвитку мови. У випадку поширення двомовності в суспільстві іноземна інтерференція поступово закріплюється в першій мові

та поширюється також на мову монопінгвів, створюючи стійкі інтерференційні структури в рідній мові та викликаючи мовні зміни, які можуть виражатися метафорами, зміною порядку слів, формуванням нових слів, запозиченнями, новими лексичними сполученнями тощо. Тому, на наш погляд, важливого значення набувають питання усвідомлення виникнення інтерференції як явища в процесі вивчення іноземної мови, дасть змогу зменшити її негативний вплив на рідну мову білінгва. Попередження помилок, зумовлених появою інтерференції, дасть змогу значно полегшити процес оволодіння другою мовою.

Слід зазначити, що проблема виникнення інтерференції має не лише лінгвістичну основу, але й психологічну, оскільки мовна комунікація становить не тільки обмін мовленнєвими структурами, але й їхнє психологічне сприйняття у свідомості. Крім того, актуалізуються культурні аспекти комунікації, коли розуміння мовних одиниць може по-різному інтерпретуватися відповідно до культурного підтексту. Залежно від помилок у мовленні, викликаних лінгвістичною інтерференцією, існують її різні види (рис. 3).

Отже, до основних причин, що спричиняють лінгвістичну інтерференцію, можна зарахувати такі: різні комунікативні очікування учасників міжкультурної взаємодії, що зумовлено особливостями національної культури, традиціями, релі-

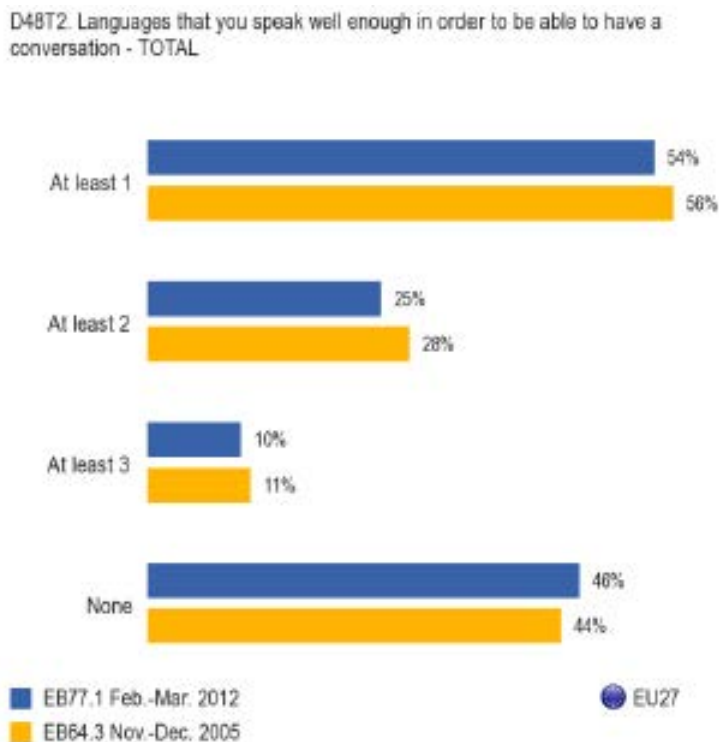

Рис. 2. Результати опитування громадян ЄС щодо їх можливостей спілкуватися іноземними мовами [3]

гійними та соціальними нормами, властивими певному суспільству, наявністю структурних розходжень між мовами різних лексичних систем, бар'єрами психологічного сприйняття іншої мови при спілкуванні, спричиненими недостатністю попереднього контакту, відсутністю ефективного мовного середовища.

Висновки. Більшість дослідників під поняттям лінгвістичної інтерференції розуміють процес заміни, взаємопроникнення одиниць однієї мови в іншу, що відбувається за умов мовного контакту. Така взаємодія мовних одиниць у результаті міжмовної комунікації, за більшістю думок, викликає помилки в мові білінгва, порушення правил при

мовленні, зумовлює зміни та викривлення у структурі мови, що призводить до змішування мовних систем. При цьому деякі вчені бачать в інтерференції і позитивне явище, яке може полегшувати вивчення іноземної мови за рахунок наявності у мові певних ізоморфних та аломорфних рис.

Очевидно, що із зростанням кількості білінгвів будуть посилюватися взаємодія та взаємопроникнення мов. Певний внесок у становлення нових мовленнєвих структур вносять також інтернет-засоби комунікації, які сприяють формуванню цифрової культури спілкування в мережі. Дослідження цих тенденцій, на наш погляд, є перспективним напрямом наукового пошуку в цій предметній галузі.

Фонетична	<ul style="list-style-type: none"> помилки фонологічного характеру, які спотворюють звукову форму і зміст і у підсумку ускладнюють чи порушують акт комунікації (неправильна артикуляція звуків, помилки у розстановці словесного і фразового наголосу, неправильне інтонаційне оформлення різних комунікативних типів речень)
Семантична	<ul style="list-style-type: none"> зміни значень слів, пов'язані з тим, що відомі мовцям явища відображені в іноземній мові не так, як в рідній
Лексична	<ul style="list-style-type: none"> запозичення лексичних одиниць чужої мови при двомовності, яке виражається в перенесенні фонемної послідовності з однієї мови в іншу, в порушеннях структури значення лексем рідної мови, в утвореннях, скалькованих за моделями іноземних слів, що призводить до стилістичного порушення мовної норми, буквалізму
Лексико-семантична	<ul style="list-style-type: none"> відхилення від норм слововживання в результаті перенесення значень слів рідної мови і особливостей їх лексичної поєднуваності на іноземну мову, що проявляється в мовленні у зміні сенсу слів, фраз, речень, текстів
Орфографічна	<ul style="list-style-type: none"> перенесення в мову, що вивчається, правил написання слів іншої мови
Граматична	<ul style="list-style-type: none"> неправильне використання граматичних, інфінітивних конструкцій, що проявляється у вільному порядку слів і т. п., що призводить до «неорганічності», штучності фрази
Стилістична	<ul style="list-style-type: none"> вплив стилю однієї мови на іншу, що виражається в заміні одним стилістичних синонімів, які змінюють стиль висловлювання
Лінгвокраїнознавча	<ul style="list-style-type: none"> неправильне осмислення фонові лексики при комунікації внаслідок незнання, нерозуміння чи неправильної інтерпретації понять іномовної культури та заміна їх поняттями власної культури
Кросс-культурна	<ul style="list-style-type: none"> перенесення в процесі спілкування елементів мови і правил їх функціонування з однієї культури в іншу

Рис. 3. Види лінгвістичної інтерференції

Наукові підходи до визначення поняття «лінгвістична інтерференція»

Ключова властивість	Автор	Визначення
заміщення	У. Маккей (1967)	використання рис однієї мови в письмі або при усному мовленні іншою мовою [4];
відхилення від норм	Е. Хауген (1972)	випадки відхилення від норм мови, що з'являються в мовленні двомовних носіїв у результаті знайомства з іншими мовами [5];
	У. Вайнрайх (1979)	ті випадки відхилення від норм будь-якої з мов, які відбуваються в мові двомовних внаслідок того, що вони знають більше однієї мови, тобто внаслідок мовного контакту [6, с. 22];
взаємопроникнення	А. Мартіне (1963)	взаємопроникнення одиниць однієї мови до іншої відноситься до інтерференції і процеси запозичення [7, с. 525];
	О.У. Селіванова (2008)	взаємне проникнення в мовлення білінгвів елементів різних рівнів двох мов, якими він володіє, що сприймається як іншомовний акцент і є відхиленням від стандартів рідної мови, мовленнєвою помилкою [8, с. 211];
запозичення	Ч. Хокетт (1956)	індивідуальний ефект запозичення [9, р. 85];
зміна	А. Дибольд (1961)	мовна зміна, яка є результатом контакту двох мов [10, р. 37];
	Л.І. Бараннікова (1972)	зміна в структурі або елементах структури однієї мови під впливом іншої [11, с. 53];
	Е.М. Ахунзянов (1978)	зміни в структурі або в елементах структури однієї мови під впливом іншої [12, с. 109];
	Ю.А. Жлуктенко (1974)	всі викликані міжмовними зв'язками зміни в складі лексичного інвентарю, а також у функціях і вживанні лексико-семантичних одиниць, їх смислової структури [13, с. 129];
взаємодія	В.А. Виноградов (2002)	взаємодія двох мовних систем в умовах двомовності, що створюється або при мовних контактах, або при індивідуальному освоєнні нерідної мови; виражається у відхиленнях від норми і системи другої мови під впливом рідної [14, с. 219];
	С.С. Сорокіна (1971)	зумовлений об'єктивними розбіжностями процес конфліктної взаємодії мовних механізмів, що виявляється ззовні у мові білінгва у відхиленнях від закономірностей однієї мови під впливом негативного впливу іншої або внаслідок внутрішньомовних впливів аналогічного характеру [15];
	Ю.Д. Дешерієв, І.Ф. Протченко (1972)	явище взаємодії структур та структурних елементів двох мов у процесі спілкування двомовного населення [16, с. 28];
	С. Семчинський (1974)	процес взаємодії систем та елементів цих систем у мовах, що контактують [17, с. 3];
	Е.М. Верещагін (1968)	мовні прояви психічної інтерференції, тобто мовні висловлювання, які здійснені в результаті взаємодії притаманних білінгву навичок і умінь [18, с. 56–60];
	Г.Н. Чиршева (2004)	процес, що характеризує взаємодію мовних систем у мові білінгва на всіх лінгвістичних рівнях та зумовлений об'єктивними причинами – особливостями мов і незначною компетентністю індивіда в одній із них [19, с. 134];
	Нова ілюстрована енциклопедія	взаємодія мовних систем в умовах двомовності; виражається у відхиленнях від норми і системи другої мови під впливом рідної [20].
	Н.П. Федорова (2010)	конфліктна взаємодія когнітивно-мовленнєвих механізмів, що проявляються у вторинній мовної особистості у вигляді відхилень від мовних, дискурсивних, соціокультурних норм однієї лінгвокультури під впливом іншої [21, с. 3];
накладання	Ж. Багана (2011)	і процес, і результат взаємодії мовних систем у мові білінгва, одна з яких домінує та впливає на вторинну, придбану мовну систему [22, с. 11];
	В.В. Клімов (1970)	результат накладення двох систем у процесі мовлення [23];
спотворення	Р.К. Мін'яр-Белоручев (1996)	накладання сформованих навичок на нові навички, що формуються, зі знаком мінус, те ж саме, що негативний перенос [24, с. 38];
	Л.В. Щерба (1974)	взаємне спотворення обох мов на практиці в процесі вивчення іноземної мови, спотворення саме цього іноземного під впливом рідного [25, с. 313–318];
порушення правил	В.Ю. Розенцвейг (1975)	порушення білінгвом правил співвіднесення контактуючих мов, яке проявляється в його мовленні у відхиленні від норми [26, с. 28];
	А.Е. Карлінський (1980)	порушення білінгвом (людиною, що володіє двома мовами) правил співвідношення двох контактуючих мов [27];
змішування	Н.Б. Мечковська (1994)	часткове ототожнення і змішування двох мовних систем, що призводить до помилок у мовленні, іноді в одній, а часом і в обох мовах [28, с. 12];
перенесення	Р. Скіба (1997)	перенесення фонологічних, граматичних, лексичних і орфографічних елементів з однієї мови в іншу мову [29];
	Л.А. Шимановська (2014)	лінгвістичний феномен, пов'язаний із перенесенням особливостей рідної мови на іноземну мову, що вивчається [30, с. 388];
	О.А. Крапівкіна (2015)	перенесення особливостей початкової мови, яка є рідною для перекладача, на мову перекладу, що викликає відхилення від мовних норм останньої [31, с. 213].
позитивний вплив	В.В. Алімов (2004)	позитивний вплив явищ, функцій і засобів іншої мови при їх контакті (у процесі вивчення іноземної мови, спілкування і перекладу з однієї мови іншою) [32, с. 187].

ЛІТЕРАТУРА

1. Словарь иностранных слов / Под ред. Лехина И.В. и Петрова Ф.Н. Москва, 1949. 804 с.
2. Eurostat. URL: <https://assets.weforum.org/wp-content/uploads/2015/01/151207-europe-bilingualism-second-language-eu-statista-chart.jpg>
3. Europeans and their Languages. Report. URL: https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/archives/ebs/ebs_386_en.pdf
4. Mackey W.F. Bilingualism as a world problem. Montreal : Harvest House, 1967. 119 p.
5. Хауген Э. Языковой контакт. *Новое в лингвистике*. 1972. Вып. 6. С. 61–80.
6. Вайнрайх У. Языковые контакты. Состояние и проблемы исследования. Киев : Вища школа, Издательство при КГУ, 1979. 263 с.
7. Мартине А. Принцип экономии в языке. *Новое в лингвистике*. 1963. Вып. 3. С. 366–531.
8. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми : Підручник. Полтава : Довкілля, 2008. 712 с.
9. Hockett Ch.F. A Course in Modern Linguistics. Macmillan Company, 1958. 621 p.
10. Diebold A.R.Jr. Incipient bilingualism. *Language*. 1961. V. 37. № 1. Pp. 97–112.
11. Баранникова Л.И. Сущность интерференции и специфика ее проявления. *Проблема двуязычия и многоязычия*. Москва, 1972. 94 с.
12. Ахунзянов Э.М. Двуязычие и лексико-семантическая интерференция. Казань : Изд-во Казан. ун-та, 1978. 189 с.
13. Жлуктенко Ю.А. Лингвистические аспекты двуязычия. Киев : Изд-во Киевского ун-та, 1974.
14. Лингвистический энциклопедический словарь / гл. ред. В.Н. Ярцева. Москва : Большая рос. энциклопедия, 2002. 709 с.
15. Сорокина С.С. Пути преодоления и предупреждения грамматической интерференции синтаксических подтипов в немецкой речи студентов 1 курса языковых факультетов (на материале подтипа управления) : автореф. дис. ... канд. пед. наук. Ленинград, 1971.
16. Дешериев Ю.Д., Протченко И.Ф. Основные аспекты исследования двуязычия и многоязычия. *Проблема двуязычия и многоязычия*. Москва, 1972. С. 26–42.
17. Семчинський С.В. Семантична інтерференція мов. Київ : Вища школа, 1974. 256 с.
18. Верещагин Е.М. Понятие «интерференция» в лингвистической и психологической литературе. *Иностранные языки в высшей школе*. 1968. № 4. С. 103–110.
19. Чиршева Г.Н. Двуязычная коммуникация. Череповец, 2004. 189 с.
20. Новая иллюстрированная энциклопедия: в 20 кн. Москва, 2004. Кн. 7.
21. Федорова Н.П. Преодоление лингвокультурной интерференции в процессе обучения иностранному языку студентов неязыковых вузов (на материале английского языка) : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Нижний Новгород, 2010. 20 с.
22. Багана Ж., Блажевич Ю.С. Лексическая интерференция в условиях языкового контакта (на примере русского и португальского языков). *Вестник ИГЛУ*. 2011. С. 10–15.
23. Климов В. В. Языковые контакты. *Общее языкознание: формы существования, функции, история языка*. Москва : Наука, 1970. 604 с.
24. Миньяр-Белоручев Р.К. Методический словарь. Толковый словарь терминов методики обучения языкам. Москва : Стелла, 1996. 144 с.
25. Щерба Л.В. К вопросу о двуязычии. *Языковая система и речевая деятельность*. Ленинград, 1974. С. 313–318.
26. Розенцвейг М.Ю. Проблемы языковой интерференции : автореф. ... дис. д-ра филол. наук. Москва, 1975. 50 с.
27. Карлинський А.Е. Основи теорії взаємодії мов і проблема інтерференції : автореф. ... дис. докт. филол. наук. Київ, 1980. 48 с.
28. Мечковская Н.Б. Социальная лингвистика. Москва : Аспект-Пресс, 1994. 207 с.
29. Skiba R. Code Switching as a Countenance of Language Interference. *The Internet TESL Journal*. 1997. Vol. III. № 10.
30. Шимановская Л.А. Языковая интерференция и ее проявление в русско-английском переводе научной статьи по химической технологии. *Вестник Казанского технологического университета*. 2014. Вып. 17. № 9. С. 388–393.
31. Крапивкина О.А. Грамматическая интерференция в научно-техническом переводе (на материале переводов аннотаций к статьям с русского языка на английский). *Вектор науки ТГУ*. 2015. № 3-2 (33-2). С. 213–216.
32. Алимов В.В. Интерференция в переводе: на материале профессионально ориентированной межкультурной коммуникации и перевода в сфере профессиональной коммуникации : дис. ... д-ра филол. наук. Москва, 2004. 260 с.

REFERENCES

1. Slovar' inostrannyh slov [Dictionary of foreign words] (1949). Ed. Lekhina I. V. and Petrova F. N. Moscow, 804 p.
2. Eurostat. URL: <https://assets.weforum.org/wp-content/uploads/2015/01/151207-europe-bilingualism-second-language-eu-statista-chart.jpg>
3. Europeans and their Languages. Report. URL: https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/archives/ebs/ebs_386_en.pdf
4. Mackey W. F. (1967). Bilingualism as a world problem. Montreal: Harvest House, 119 p.
5. Haugen E. (1972). Jazykovej kontakt [Language contact]. *New in linguistics*. Issue 6. pp. 61–80.

6. Weinreich U. (1979). Jazykovye kontakty. Sostojanie i problemy issledovanija [Language contacts. Research status and problems]. Kiev: Vishcha school, Publishing house at KSU, 263 p.
7. Martine A. (1963). Princip jekonomii v jazyke [The principle of economy in language]. *New in linguistics*. Issue 3. pp. 366–531.
8. Selivanova O. O. (2008). Suchasna linhvistyka: napriamy ta problemy [Modern linguistics: directions and problems]: Textbook. Poltava: Dovkillia, 712 p.
9. Hockett Ch. F. (1958). A Course in Modern Linguistics. Macmillan Company, 621 p.
10. Diebold A. R. Jr. (1961). Incipient bilingualism. *Language*. V. 37. № 1. pp. 97-112.
11. Barannikova L. I. (1972). Sushhnost' interferencii i specifika ee projavlenija [The essence of interference and the specifics of its manifestation]. *The problem of bilingualism and multilingualism*. Moscow, 94 p.
12. Akhunzyanov E. M. (1978). Dvujazychie i leksiko-semanticheskaja interferencija [Bilingualism and lexical-semantic interference]. Kazan: Kazan University Press, 189 p.
13. Zhluktenko Yu. A. (1974). Lingvisticheskie aspekty dvujazychija [Linguistic aspects of bilingualism]. Kyiv: Kyiv University Press.
14. Lingvisticheskij jenciklopedicheskij slovar' [Linguistic encyclopedic dictionary] (2002). Ch. ed. V. N. Yartsev. Moscow: Big Russian. encyclopedia, 709 p.
15. Sorokina S. S. (1971). Puti preodolenija i preduprezhdenija grammaticheskoi interferencii sintaksicheskikh podtipov v nemeckoj rechi studentov 1 kursa jazykovykh fakul'tetov (na materiale podtipa upravlenija) [Ways to overcome and prevent grammatical interference of syntactic subtypes in German speech of 1st year students of language faculties (on the material of the management subtype)]: abstract of dis. ... Cand. Ped. sciences. Leningrad.
16. Desheriev Yu. D., Protchenko I. F. (1972). Osnovnye aspekty issledovanija dvujazychija i mnogojazychija [The main aspects of bilingualism and multilingualism study]. *The problem of bilingualism and multilingualism*. Moscow, pp. 26-42.
17. Semchyns'kyj S. V. (1974). Semantychna interferentsiia mov [Semantic interference of languages]. Kiev: Vyscha shkola, 256 p.
18. Vereshchagin E. M. (1968). Ponjatie «interferencija» v lingvisticheskoi i psihologicheskoi literature [The concept of "interference" in linguistic and psychological literature]. *Foreign languages in higher education*. No. 4. pp. 103-110.
19. Chirsheva G. N. (2004). Dvujazychnaja komunikacija [Bilingual communication]. Cherepovets, 189 p.
20. Novaja illjustrirovannaja jenciklopedija [New illustrated encyclopedia]: in 20 volumes (2004). Moscow, Book. 7.
21. Fedorova N. P. (2010). Preodolenie lingvokul'turnoj interferencii v processe obuchenija inostrannomu jazyku studentov nejazykovykh vuzov (na materiale anglijskogo jazyka) [Overcoming linguocultural interference in the process of teaching a foreign language to students of non-linguistic universities (on the material of the English language)]: abstract of dis. ... Cand. Ped. sciences. N. Novgorod, 20 p.
22. Bagana Zh., Blazhevich Yu. S. (2011). Leksicheskaja interferencija v uslovijah jazykovogo kontakta (na primere russkogo i portugal'skogo jazykov (na primere russkogo i portugal'skogo jazykov) [Lexical interference in the language contact conditions (on the example of Russian and Portuguese)]. *Bulletin of ISLU*, pp. 10-15.
23. Klimov V. V. (1970). Jazykovye kontakty [Language contacts]. *General linguistics: forms of existence, functions, history of language*. Moscow: Nauka, 604 p.
24. Minyar-Beloruhev R. K. (1996). Metodicheskij slovník. Tolkovyj slovar' terminov metodiki obuchenija jazykam [Methodical vocabulary. Explanatory dictionary of terms of methods of teaching languages]. Moscow: Stella, 144 p.
25. Shcherba L. V. (1974). K voprosu o dvujazychii [On the issue of bilingualism]. *Language system and speech activity*. Leningrad., pp. 313-318.
26. Rozenvejg M. Yu. (1975). Problemy jazykovoju interferencii [Problems of language interference]: abstract of dis. ... Dr. Philol. sciences. Moscow, 50 p.
27. Karlins'kij A. E. (1980). Osnovy teorii vzaimodejstvija jazykov i problema interferencii [Fundamentals of the theory of language interaction and the problem of interference]: abstract of dis. ... Dr. Ped. sciences. Kiev, 48 p.
28. Mechkovskaya N. B. (1994). Social'naja lingvistika [Social linguistics]. Moscow: Aspect-Press, 207 p.
29. Skiba R. (1997). Code Switching as a Countenance of Language Interference. *The Internet TESL Journal*. Vol. III. № 10.
30. Shimanovskaya L. A. (2014). Jazykovaja interferencija i ee projavlenie v russko-anglijskom perevode nauchnoj stat'i po himicheskoi tehnologii [Linguistic interference and its manifestation in the Russian-English translation of a scientific article on chemical technology]. *Bulletin of Kazan Technological University*, Vol. 17. No. 9. pp. 388–393.
31. Krapivkina O. A. (2015). Grammaticheskaja interferencija v nauchno-tehnicheskoi perevode (na materiale perevodov annotacij k stat'jam s russkogo jazyka na anglijskij) [Grammatical interference in scientific and technical translation (based on translations of annotations to articles from Russian into English)]. *TSU science vector*. No. 3-2 (33-2). pp. 213–216.
32. Alimov V. V. (2004). Interferencija v perevode: na materiale professional'no orientirovannoj mezhkul'turnoj komunikacii i perevoda v sfere professional'noj komunikacii [Interference in translation: on the material of professionally oriented intercultural communication and translation in the field of professional communication]: dis. ... Dr. Philol. sciences. Moscow, 260 p.